नेपाल सरकार
Government of Nepal
कृषि विकास मन्त्रालय
Ministry of Agricultural Development
सिंहदरबार, काठमाण्डौ, नेपाल
Singhdurbar, Kathmandu, Nepal

भण्टा खेती पात्रो (Brinjal Cropping Calendar)

महिना	बैशाख	जेष्ठ	आषाढ	श्रावण	भाद्र	आश्विन	कार्तिक	मंसिर	पौष	माघ	फाल्गुन	चैत्र
हप्ता	१ २ ३ ४	१ २ ३ ४	१ २ ३ ४	१ २ ३ ४	१ २ ३ ४	१ २ ३ ४	१ २ ३ ४	१ २ ३ ४	१ २ ३ ४	१ २ ३ ४	१ २ ३ ४	१ २ ३ ४
मौसम												

खेतको तयारी

उकेरा लगाउने र गोडमेल

मलखाद र सिंचाई व्यवस्थापन

दोस्रो मलखाद, गोडमेल र सिंचाई व्यवस्थापन

भण्टा बजारीकरणको अवस्थामा

भन्टा

भन्टाको राम्रो उत्पादन लिन २१ - २७ डिग्री सेन्टिग्रेडसम्मको तापक्रम उपयुक्त हुन्छ। न्युनतम तापक्रम १५ डिग्री सेन्टिग्रेड भन्दा कम र उच्च तापक्रम ३५ डिग्री सेन्टिग्रेड भन्दा बढी भएमा फल कम लाग्दछ। चिम्ट्याइलो दोमट माटो र पि.एच. मान ५.५-६.० सम्म भएको माटोमा भण्टाको सफल खेती गर्न सकिन्छ।

उन्नत जातहरु

नुर्की – बेर्ना सारेको ६०-६५ दिनमा बाली लिन तयार हुन्छ र यो जात तराई देखि उच्च पहाडसम्म लगाउन सकिन्छ।

पुसा पर्पल लंग – बेर्ना रोपेको ७५-८० दिनमा टिप्न सकिन्छ र सर दर उत्पादन १५०० के.जी. प्रति रोपनी हुन्छ।

एन.एस. ७९७ – तराई र मध्य पहाडको लागि सिफारिस हाइब्रिड जात हो। बेर्ना सारेको ५५-६० दिनमा बाली लिन सकिने र सरदर २ मे.टन प्रति रोपनीसम्म उत्पादन लिन सकिन्छ।

अन्ना ८०६ – तराई र मध्य पहाडको लागि सिफरिस यो भन्टाको हाइब्रिड जात हो। ५५- ६० दिनमा बाली तयार हुन्छ र सरदर १.५ -२ मे.टन प्रति रोपनी उत्पादन लिन सकिन्छ।

बीउ रोप्ने र बेर्ना सार्ने समय

क्षेत्र	रोप्ने समय	बाली लिने समय
उच्च पहाड	चैत्त-बैशाख	असार-भाद्र
मध्य पहाड	माघ-फागुन	बैशाख-असार
तराई, बेंसी	भदौ-असोज	मंसिर-माघ

जग्गाको तयारी

भण्टा, खुर्सानी, गोलभेडा, आलु जस्ता सोलेनेसी परिवारका बालीहरु वर्षै पिच्छे एउटै खेतमा लगाउनु हुँदैन। यदि लगाइएमा रोग कीराको प्रकोप बढी हुन्छ। राम्ररी २-३ पटक खनजोत गरी झारहरु जिलाउने र अघिल्लो बालीको अवशेषहरु हटाउने। खनजोत गर्दा एक रोपनीमा राम्ररी पाकेको गोबर मल १५०० के.जी. (करिब ७५ डोको), ७ के.जी. डि.ए.पी., ३ के.जी. यूरिया र ४.५ के.जी म्युरेट अफ पोटास अन्तिम जग्गा तयारीको बेला प्रयोग गर्ने र बाँकी युरियाको आधा मात्रा अर्थात् ३ के.जी दुई पटक २०-३५ दिनको फरकमा १.५ के.जी. प्रति रोपनीका दरले बिरुवा वरिपरि रिङ्ग बनाई हाल्ने।

बीउ दर

एक रोपनीका लागि २०-२५ ग्राम बीउ चाहिन्छ। बीउ रोपेको ५०-६० दिनमा बेर्ना तयार हुन्छ। बेर्ना रोप्दा ड्याङ्ग बनाई रोप्नु पर्छ। हिउँदमा १२० से.मी. को ड्याङ्ग बनाई हार देखि हारसम्म ६० से.मी. र बिरुवा देखि बिरुवासम्म ४५ से.मी.को फरकमा बेर्ना रोप्नु पर्दछ। वर्षा याममा कम चौडा ड्याङ्ग बनाई एक हारदेखि अर्कोहार ४५ से.मी. र बोटको दुरी ३० से.मी.को फरकमा लगाउनु राम्रो हुन्छ।

गोडमेल र सिंचाई

दुई चोटि गोडमेल गर्दा राम्रो हुन्छ। पहिलो २०-२५ दिनमा र दोस्रो अर्को २०-२५ दिन पछि गर्ने। दोस्रो गोडमेलको समयमा युरिया १ प्रतिशत झोल गाईभैसीको १ भाग पिसाबमा १० भाग पानी मिसाई यो झोलमल बोटको वरिपरि माटोमा छर्नु राम्रो हुन्छ। माटोको चिस्यान हेरी पानी नजम्ने गरी सिंचाई दिनु पर्दछ।

बाली टिप्ने र बजारीकरण

भन्टा जात अनुसार फलको ठिक साईज भएपछि टिप्नु राम्रो मानिन्छ। फल टिप्दा कैंचीको प्रयोग गर्नु पर्छ। फलको साइज अनुसार ग्रेडिङ्ग गरी टोकरीमा राम्ररी राखी बजारसम्म पुऱ्याउनु पर्दछ। भण्टालाई ७-१० डिग्री सेन्टिग्रेड तापक्रम र ९०-९५ प्रतिशतको आर्द्रतामा ७-१० दिनसम्म भण्डारण गर्न सकिन्छ।

उत्पादन

एक रोपनीमा सरदर २०००-२५०० के.जी. (वर्षा तथा जाडो याममा) तथा १५०० के.जी. (बसन्त तथा गृष्म याममा) प्रति रोपनीका दरले उत्पादन लिन सकिन्छ।

मुख्य कीराहरु

डाँठ तथा फलको गवारो

- ल्युसिन ल्युरको पासो राख्ने।
- फल लाग्नु अगाडि वा टिपेपछि थायोडन २ मि.लि. प्रति लिटर पानीमा मिसाई छर्ने। यो १० दिनको फरकमा दुई चोटी छर्ने र छर्केको १० दिन पछि मात्र फल टिप्ने।
- कीराको प्रकोप बढी भएमा साइपरमेथ्रिन वा फेनभलेरेट एक मि.लि. प्रति लिटर पानीमा मिसाई छर्ने।

लाही

- फ्युराडन ७५० ग्राम प्रति रोपनीका दरले बेर्ना सार्ने बेलामा माटोमा राम्ररी मिसाउने।
- रोगर विषादी २ मि.लि. प्रतिलिटर पानीमा मिसाई छर्ने।
- कीरा नियन्त्रणका लागि साइपरमेथ्रिन १.५ मि.लि. प्रति लिटर पानीमा मिसाई १० दिनको फरकमा दुई चोटी छर्ने।

मुख्य रोगहरु

फोमोप्सिस ब्लाइट – ब्लाइटक्स २ ग्राम प्रति लिटर पानीमा मिसाई छर्ने।

ओइलाउने रोग – घुम्ती बाली अपनाउने।

सन्दर्भ सामाग्री

तरकारी खेती प्रविधि-२०६८, कृषि व्यवसाय प्रवर्द्धन तथा तथ्यांक महाशाखा, कृषि विकास मन्त्रालय, काठमाडौं।

व्यवसायिक तरकारी उत्पादन प्रविधि-२०७१, नेपाल हर्टिकल्चर सोसाइटी।